

Posudek na bakalářskou práci Jakuba Kočího „Srovnání vztahu Československé strany národně socialistické a Československé sociální demokracie ke Komunistické straně Československa v poválečných letech 1945-1948“, Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Praha 2013, 48 s.

Jakub Kočí zaměřil v bakalářské práci pozornost na vztah československých národních socialistů a sociální demokratů ke KSČ v letech 1945-1948. Rozhodl se posoudit tyto vztahy v kontextu vybraných důležitých vnitropolitických událostí, v jejichž rámci se výrazně projevovaly shody či rozdíly mezi těmito socialistickými stranami. V úvodu též vymezil a zdůvodnil „vnitropolitické“ zacílení práce a výběr témat. Autorovou motivací bylo posoudit vztahy mezi uvedenými stranami zejména z hlediska odlišností v jejich vnitřním vývoji, a to i z hlediska vlastní organizační a programové obnovy, vývoje a politické činnosti. Autor správně připomíná, že národní socialisté se postupně profilovali do postavení výrazné opoziční síly vůči komunistům. Naopak sociální demokracie i přes řadu vnitřních problémů zůstala jako strana Národní fronty politickou silou, která ani po volbách v roce 1946 či ani ve dnech únorového státního komunistického převratu v roce 1948 faktickou spoluprací s komunisty neopustila. Autor vcelku zdařile v práci poukázal na řadu okolností, které obě dvě československé demokratické strany se svébytnými levicovými programy v poválečném období ke KSČ sblížovaly či oddělovaly. J. Kočí upozornil, že východiskem řady neshod či různých postojů byla zejména rozdílná vnitrostranická situace, zejména u sociálních demokratů se jednalo o neskrývané spory a názorové neshody mezi pravicí a levicí, ale i rozdíly v představách o budoucím směřování Československa nejen v domácím, ale i v zahraničně politickém kontextu. V tomto ohledu se obě dvě strany ne vždy shodovaly mezi sebou, to bylo zároveň i příčinou jejich odlišného postoje k míře a nezbytnosti spolupráce s komunisty. Práce je rozdělena do několika výkladových kapitol, ve kterých se autor zabýval obnovou sledovaných politických stran, jednáním zástupců politických stran o návrhu a obsahu Košického vládního programu na jaře roku 1945. Dále se věnoval formování Národní fronty a Socialistického bloku jako nové platformy politické spolupráce a vnitrostranickým i mezistranickým debatám o možnostech této spolupráce. J. Kočí připomněl výsledky parlamentních voleb z roku 1946, které nenaplnily očekávání národních socialistů a sociální demokracii přinesly hořkou porážku. Výsledky voleb vyvolaly v obou stranách další debatu o potřebě přehodnotit či změnit vztah ke komunistům. Autor připomněl, že národní socialisté a sociální demokraté se neshodovaly též v názoru na šíři a rychlost znárodnění a rozsah pozemkové reformy. Zdůraznil vyostření vztahů mezi sledovanými stranami v době hlasování o tzv. milionářskou dávkou v září 1947, kdy tehdy ještě

Fierlingerovo vedení sociální demokracie uzavřelo s komunisty separátní dohodu o úzké spolupráci, která vyvolala uvnitř sociální demokracie ostré spory. Ty vyvrcholily, jak uvedl autor, na brněnském sjezdu sociální demokracie v listopadu 1947, na kterém byl zvolen novým předsedou strany Bohumil Laušman. Autor připomněl, že Laušmanovo vedení dočasně utlumilo trend k úzké spolupráci sociální demokracie s komunisty v Národní frontě i ve vládě zejména v politických otázkách. J. Kočí uzavírá výklad připomenutím únorových událostí v Československu v roce 1948, jejichž bezprostřední příčinou se staly dlouhodobé spory o mocenské ovládnutí a zneužívání bezpečnostních složek komunisty. V tomto smyslu Laušmanovo vedení sociální demokracie podporovalo kritické postoje zejména ze strany národních socialistů vůči postupu komunistů v bezpečnosti. Jako zásadní otázku, která definitivně rozdělila sociální demokraty a národní socialisty, považuje autor nesouhlas vedení sociální demokracie s demisí dvanácti ministrů tří demokratických stran z 20. února 1948. Otázka tohoto osudového „selhání“ vedení sociální demokracie měla dle autora v době únorové vládní a vnitropolitické krize jistě řadu dalších aspektů. Jednalo se zejména o vnitrostranickou krizi v sociální demokracii, která naznačovala i možný rozklad strany, o nejasnou a napjatou domácí situaci vyvolanou nátlakem a akcemi komunistů, dále se jednalo o obavu z možného sovětského zásahu zvenčí či o postoj prezidenta Beneše k řešení krize ad. Přijetí demise demokratických ministrů 25. února 1948 a následný vývoj dle J. Kočího poté jednoznačně určily a rozdělily osudy tří sledovaných politických stran v době nástupu Československa do éry komunistické totalitní nadvlády.

Práci považuji za velmi dobře připravenou a zpracovanou. Autor si vybral zajímavé téma, byť v odborné či memoárové literatuře a publicistice často zpracované. V rámci svých možností a stanoveného rozsahu práce se J. Kočí vyrovnal se zpracováním vcelku se ctí. Opíral se při zpracování látky o vybrané tematické tituly z domácí provenience, bylo jistě možné zvážit i případné využití publikace Pavla Horáka o Bohumilu Laušmanovi či dobové publicistiky a tisku.

Předkládaná práce Jakuba Kočího „Srovnání vztahu Československé strany národně socialistické a Československé sociální demokracie ke Komunistické straně Československa v poválečných letech 1945-1948“ svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria bakalářské práce a proto ji **d o p o r u č u j i** k obhajobě a hodnotím klasifikačním stupněm **v ý b o r n ě**.

Jiří Kocian, vedoucí práce

V Praze dne 9. 6. 2013

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.